

RAPPORT INTEGRAAL SCHOOLTOEZICHT

obs "De Prangelaar"

te Woudenberg

BRIN-nummer school : 09EJ-1

Datum vaststelling : 04-11-2002

Uitvoerende inspecteur(s) :
J.C. van Vonderen
Mw. drs. M.Y. de Kok-Damave

Handtekening eerstverantwoordelijke inspecteur:

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	KWALITEITSKENMERKEN EN WERKWIJZE	7
2.1	De kwaliteitskenmerken	7
2.2	Werkwijze	8
3	CONTEXT	11
4	RESULTATEN	15
4.1	Het onderwijsleerproces	15
4.2	De opbrengsten	20
4.3	De schoolcondities	21
5	CONCLUSIES	25
6	AFSPRAKEN	27
	BIJLAGE OVERZICHT WAARDERINGEN VAN DE INDICATOREN	31

1 INLEIDING

Op 1, 2 en 3 juli 2002 heeft de Inspectie van het Onderwijs de openbare basisschool "De Prangelaar" bezocht. Dit rapport bevat de resultaten van dat bezoek. Het geeft weer hoe de inspectie heeft geoordeeld over de kwaliteit van het onderwijs op deze school. Meer in het bijzonder staat in dit rapport welke criteria zijn gehanteerd, hoe dat is gedaan, tot welke resultaten en conclusies dat heeft geleid en welke afspraken met de school zijn gemaakt over het behoud of het verbeteren van die kwaliteit.

De gehanteerde criteria en de gevolgde werkwijze worden in dit rapport slechts beknopt weergegeven. Uitvoeriger is dat gedaan in de brochures *Schooltoezicht 2001-2002* en *Integraal Schooltoezicht 2001-2002* die voorafgaand aan het bezoek aan de school zijn verstrekt. Dit rapport moet dan ook in samenhang met de inhoud van deze brochures worden gelezen.

Zoals de titel van het rapport al aangeeft, ging het om een bezoek in het kader van *Integraal Schooltoezicht*. Bij deze vorm van toezicht betreft de inspectie alle elementen bij haar oordeelsvorming die van belang zijn voor de kwaliteit van het onderwijs op een school. Zij gaat vooral na hoe het is gesteld met het onderwijsleerproces en met de opbrengsten van dat proces. Zij kijkt eveneens naar een aantal schoolcondities en naar de context waarbinnen de school haar onderwijs verzorgt. Dit alles op basis van de geldende wetgeving voor het basisonderwijs alsmede op basis van hetgeen de wetgever daarmee beoogt. Naast het geven van een kwaliteitsoordeel streeft de inspectie ernaar de sterke en zwakke kanten van de opbrengsten, het onderwijsleerproces en de schoolcondities meer in het algemeen in kaart te brengen. Dit om de school te stimuleren de kwaliteit van het onderwijs op bepaalde punten te verbeteren.

Het bezoek waarvan in dit rapport verslag wordt gedaan, stond niet op zichzelf. Het was een vervolg op een eerder bezoek in het kader van Regulier Schooltoezicht op 23 november 2000. Bij dat bezoek rezen er twijfels over de mate waarin op basis van de verzamelde informatie duidelijke uitspraken konden worden gedaan over de kwaliteit van het onderwijs. Zo waren er onvoldoende landelijk genormeerde gegevens beschikbaar over de opbrengsten. Bovendien ontbrak het aan voldoende draagvlak bij het team om bevindingen in een juist perspectief te plaatsen. Enkele leraren waren op de dag van het regulier toezicht afwezig, als gevolg waarvan vooral het didactisch handelen van invallers is geobserveerd. De bevindingen op hoofdlijnen zijn in november 2000 wel in een gesprek ter kennis gebracht van de directeur en het bevoegd gezag. Van dit bezoek is geen rapport opgesteld maar werd na overleg met directie en bevoegd gezag besloten tot een meer uitgebreid bezoek in het kader van integraal schooltoezicht in het schooljaar 2001-2002.

Integraal schooltoezicht mondt uit in een drietal conclusies over de kwaliteit van het onderwijs op een school. Het zijn conclusies in de vorm van een antwoord op de volgende drie vragen:

1. Is het onderwijsleerproces van voldoende kwaliteit?
2. Zijn de opbrengsten van voldoende niveau?

3. Zijn de condities voldoende gunstig voor zowel de kwaliteit van het onderwijsleerproces als voor het bereiken van opbrengsten van voldoende niveau?

In hoofdstuk 5 van dit rapport staan de antwoorden op deze drie vragen. Daarbij wordt tevens aangegeven hoe ze met elkaar verband houden.

Het rapport als geheel bestaat uit zes hoofdstukken en een bijlage. Na deze inleiding worden in hoofdstuk 2 de kenmerken omschreven aan de hand waarvan de kwaliteit van het onderwijs is beoordeeld. Dit hoofdstuk geeft tevens in het kort weer hoe bij de kwaliteitsbepaling te werk is gegaan. In hoofdstuk 3 wordt de context van de school beschreven op een aantal punten. Hoofdstuk 4 geeft aan hoe de inspectie het onderwijsleerproces, de opbrengsten en de condities van de school heeft beoordeeld in relatie tot de kwaliteitskenmerken. In dit hoofdstuk worden, voorzover dat nodig is, ook de overwegingen gegeven die tot die reeks van oordelen hebben geleid. Hoofdstuk 5 bevat de conclusies die de inspectie verbindt aan het voorafgaande en dat in de vorm van een antwoord op de drie eerder gestelde vragen. De afspraken die met de school werden gemaakt over maatregelen tot behoud van de geconstateerde kwaliteit en tot het verbeteren ervan staan in hoofdstuk 6. In de bijlage zijn de zogenoemde indicatoren (herkenbare aanwijzingen over de kwaliteit van een kenmerk) opgenomen en de aan die indicatoren gegeven waarderingen.

2 KWALITEITSKENMERKEN EN WERKWIJZE

Voorafgaand aan het bezoek aan de school zijn de brochures *Schooltoezicht 2001-2002* en *Integraal Schooltoezicht 2001-2002* verstrekt. Hierin worden de gehanteerde criteria en de gevolgde werkwijze uitvoeriger beschreven. In dit hoofdstuk worden de kwaliteitskenmerken en de werkwijze slechts beknopt weergegeven.

2.1 De kwaliteitskenmerken

Het onderwijsleerproces, de opbrengsten en de condities zijn beoordeeld aan de hand van in totaal twaalf kwaliteitskenmerken waarvan er vier zijn onderverdeeld in deelkenmerken.

Het onderwijsleerproces

- 1 Leerstofaanbod : Het leerstofaanbod is maatschappelijk relevant, eigentijds en onderwijskundig verantwoord.
 - A Kerndoelen : Het leerstofaanbod is dekkend voor de kerndoelen.
 - B Doorgaande lijn, afstemming: Het leerstofaanbod kent een doorgaande lijn en houdt rekening met verschillen tussen leerlingen in onderwijsbehoeften, mogelijkheden en cultuur.
- 2 Leertijd : Er is voldoende tijd voor leerlingen om zich het leerstofaanbod eigen te maken.
- 3 Pedagogisch klimaat : Leraren creëren voor leerlingen een pedagogisch klimaat dat ondersteunend en uitdagend is.
 - A Ondersteuning : Leraren zorgen voor een veilig en structurerend pedagogisch klimaat.
 - B Uitdaging : Leraren zorgen ervoor dat zij de leerlingen voldoende stimuleren en uitdagen.
- 4 Didactisch handelen : Leraren geven op een effectieve manier onderwijs.
 - A Structuur : Instructie en verwerking zijn helder en goed gestructureerd.
 - B Activiteit leerlingen : De leraren bevorderen dat leerlingen actief zijn betrokken bij het leerproces.
 - C Strategieën : Het didactisch handelen van de leraren is gericht op het leren gebruiken van uiteenlopende strategieën.
 - D Afstemming : Leraren stemmen hun handelen af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.
 - E Klassenorganisatie : De klassenorganisatie is doelmatig.
- 5 Leerlingenzorg : Leraren volgen systematisch de ontwikkeling van de leerlingen en zorgen voor specifieke begeleiding bij geconstateerde problemen.

6 De opbrengsten : De opbrengsten hebben ten minste het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.

De schoolcondities

- 7 Kwaliteitszorg : De school bewaakt systematisch de kwaliteit van haar onderwijs en neemt maatregelen om de kwaliteit te behouden en zo nodig te verbeteren.
- 8 Professionalisering : De school werkt continu aan de deskundigheidsbevordering van de teamleden.
- 9 Interne communicatie : De school heeft functionele interne overlegstructuren.
- 10 Externe contacten : De school onderhoudt functionele externe contacten.
- 11 Contacten met ouders : De school onderhoudt functionele contacten met ouders en/of verzorgers.
- 12 Inzet van middelen : De inzet van personele en materiële middelen is doelmatig.
- A. Personele middelen : De inzet van personele middelen is doelmatig.
- B. Materiële middelen : De inzet van materiële middelen is doelmatig.

2.2 Werkwijze

Het bezoek in het kader van integraal schooltoezicht bestond uit drie fasen: de voorbereiding, de uitvoering en de afronding.

In het kader van de voorbereiding van het bezoek ontving de school vragenlijsten voor de directie, de coördinatie leerlingenzorg en de leraren. De via deze lijsten verzamelde basisgegevens werden voorafgaande aan het bezoek geordend en geanalyseerd.

Het eerste onderdeel van de uitvoering van het bezoek bestond eruit dat de resultaten van de analyses en de studies werden besproken met de directie en de coördinatie leerlingenzorg. In het verlengde daarvan bekeek de inspectie nog een aantal schooldocumenten. Het tweede onderdeel hield in dat aan alle groepen een bezoek werd gebracht en dat met de leraren werd gesproken. Het derde onderdeel bestond eruit dat gesprekken werden gevoerd met een delegatie van de leerlingen, een vertegenwoordiging van de ouders en een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag. Ook werd tijdens het bezoek nog een vervolgesprek gehouden met de directie.

De afronding van het bezoek verliep eveneens in stappen. De eerste stap hield in dat de school een voorlopige versie van dit rapport ontving. De school heeft een reactie op dit conceptrapport gegeven.

Vervolgens heeft de inspectie in een afrondende nabespreking de waarderingen, oordelen en conclusies met de school besproken aan de hand van de reactie van de school op het concept-rapport.

Aansluitend stuurde de inspectie de voorliggende definitieve versie van dit rapport aan het bevoegd gezag, de school en de medezeggenschapsraad. Vier weken later

maakte de inspectie dit rapport openbaar via haar internetsite
(www.onderwijsinspectie.nl).

3 CONTEXT

In dit hoofdstuk komt een aantal factoren uit de context van de openbare basisschool "De Prangelaar" aan de orde. Het gaat om feiten, situaties en omstandigheden die van invloed (kunnen) zijn op de kwaliteit van het onderwijs maar waarop de school zelf nauwelijks of geen invloed kan uitoefenen. Met een aantal van zulke factoren is bij dit bezoek rekening gehouden.

Achtereenvolgens besteedt de inspectie in dit hoofdstuk aandacht aan de kenmerken van de leerlingenpopulatie, de groepsgrootte en de specifieke situatie van de school. Ten slotte wordt er een samenvattende conclusie gegeven.

De leerlingenpopulatie

Ontwikkelingen in de leerlingenpopulatie van de school zijn weergegeven in tabel 3.1.

Tabel 3.1 Leerlingenpopulatie naar leerlinggewicht (teldatum 1 oktober)

Jaartal	geen	0.25	0.40	0.70	0.90	Totaal
1996	140					140
1997	144					144
1998	150					150
1999	163					163
2000	158					158
2001	113	28			9	150

Uit de tabel blijkt dat de school op de teldatum van 1 oktober 2001 voor het eerst de weging heeft toegepast. Deze weging levert extra informatie op. Het percentage leerlingen met een extra leerlinggewicht ligt iets onder de 25%. De negen leerlingen met een gewicht van 0.90 zijn afkomstig uit Irak en Marokko. Het taalniveau van deze leerlingen komt vrijwel overeen met dat van de Nederlandse leerlingen. Specifieke maatregelen om het taalniveau te stimuleren zijn volgens de directeur niet nodig.

Verder blijkt dat de school vanaf 1996 een lichte groei heeft die deels verdwijnt door het vertrek van enkele gezinnen als gevolg van een verschil van mening met deze ouders over het instandhouden van combinatiegroepen. De verwachting is dat de schoolpopulatie de komende jaren zich zal stabiliseren. Het aantal nieuw te bouwen woningen in en rondom de wijk blijft naar verwachting beperkt.

De groeps grootte

De school telde tijdens het integraal schooltoezicht in totaal 159 leerlingen. Volgens de eerder door de groepsleraren ingevulde vragenlijsten waren de leerlingen als volgt over de groepen verdeeld (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2 Verdeling leerlingen over de groepen

groep	Leerjaren							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Groep 1	24							
Groep 1, 2	8	18						
Groep 3, 4			21	10				
Groep 4, 5				11	20			
Groep 6, 7						15	7	
Groep 7, 8							12	13

De gemiddelde groeps grootte in de onderbouw (groep 1-4) is 23 leerlingen en ligt daarmee iets onder het landelijk gemiddelde. In de bovenbouw is het gemiddelde 22 leerlingen. De school haalt de combinatiegroepen 3/4 en 4/5 met elk 31 leerlingen op maandag en dinsdag uit elkaar zodat op die dagen met homogene groepen wordt gewerkt. Hiervoor wordt de extra formatie voor de klassenverkleining van de onderbouw ingezet.

De specifieke situatie van de school

Het team van De Prangelaar dat uit 12 leraren bestaat, wordt gekenmerkt door een gemengde samenstelling van ervaren en nieuwe leraren. Tien leraren hebben een deeltijdbetrekking. Drie nieuwe leraren zijn de afgelopen twee jaar het team komen versterken. Eveneens drie ervaren leraren zullen binnen twee jaar de school verlaten, waaronder de directeur die in april 2003 afscheid zal nemen. Eén collega van een kleutergroep is langdurig ziek. De directeur geeft aan dat de komst van nieuwe leraren gepaard gaat met de nodige aanpassingen van het gehele team. Door het (langdurig) ziekteverzuim moeten de directeur en andere collega's taken overnemen, wat een flinke taakverzwaring met zich meebrengt. Ook de directeur valt tijdens de ambulante uren regelmatig in voor een zieke collega. De drie directeurs van de openbare scholen in Woudenberg vormen een managementteam met bestuurlijke bevoegdheden. De toekomstige situatie van de drie scholen is onderwerp van gesprek.

Naar aanleiding van het regulier schooltoezicht in november 2000 heeft de school na overleg met de wethouder besloten een plan op te stellen om enkele verbeteracties door te voeren. De maatregelen betreffen de invoering van genormeerde toetsen en vernieuwing van methodes voor rekenen/wiskunde en Nederlandse taal, waaronder voor begrijpend/studerend lezen. De plannen zijn deels terug te vinden in het schoolplan dat al eerder is opgesteld. De invoering van de nieuwe methodes en het volgen van implementatiecursussen van de schoolbegeleidingsdienst Eemland hebben een grote inzet gevraagd van alle betrokkenen. Er is verhoudingsgewijs veel tijd aan het invoeringsproces besteed. Dientengevolge zijn de beleidsvoornemens van het schoolplan nog niet allemaal gerealiseerd en/of deels vertraagd. De vertragingen zijn ten dele ook veroorzaakt door ziekte van cursusleiders van de schoolbegeleidingsdienst. Het ligt in de bedoeling dat in het nieuwe schooljaar 2002-2003 diverse cursussen alsnog zullen worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de sociaal emotionele

ontwikkeling en het klassenmanagement/ zelfstandig werken. Ook de ontwikkeling van ICT zal planmatig worden aangepakt.

De huisvestingssituatie is mede door de keuze regelmatig de groepen te splitsen niet ideaal. Er is een gebrek aan rustige werkruimten. De leeromgeving kan in ieder geval verbeteren door een vervanging van de vloerbedekking en het deels verouderde meubilair.

Waar dat mogelijk is zullen in het vervolg van dit rapport de bevindingen van het regulier schooltoezicht in hoofdlijnen worden vergeleken met de bevindingen van het integraal toezicht.

Samenvattende conclusie

Het aantal personeelwisselingen, het langdurig ziekteverzuim en het gebrek aan rustige werkruimten kunnen van invloed zijn op de organisatie en de kwaliteit van het onderwijs. De directeur geeft aan dat deze contextfactoren in geringe mate belemmerend zijn. De inspectie geeft haar visie weer in hoofdstuk 4 van dit rapport.

4 RESULTATEN

In dit hoofdstuk staat hoe de verschillende kwaliteitskenmerken van het onderwijsleerproces (4.1), de opbrengsten (4.2) en de schoolcondities (4.3) zijn beoordeeld. Ook staan in dit hoofdstuk de overwegingen die tot die reeks van oordelen hebben geleid.

De oordelen zijn tot stand gekomen nadat eerst de afzonderlijke indicatoren die horen bij elk kwaliteitskenmerk werden gewaardeerd en nadat op die waarderingen een norm werd toegepast (zie de bijlage). Daarna kreeg elk (deel)kenmerk één van de volgende kwalificaties:

- overwegend zwak (OZ) : bij de meeste onderdelen van dit kwaliteitskenmerk zijn verbeteringen noodzakelijk;
- meer zwak dan sterk (ZS) : de belangrijkste onderdelen van dit kwaliteitskenmerk zijn nog voor verbetering vatbaar;
- meer sterk dan zwak (SZ) : dit kwaliteitskenmerk vertoont meer sterke dan zwakke punten, maar diverse onderdelen zijn nog voor verbetering vatbaar;
- overwegend sterk (OS) : alle of vrijwel alle onderdelen van dit kwaliteitskenmerk zijn van optimale kwaliteit.

De in dit hoofdstuk opgenomen toelichtingen dragen een selectief karakter. Dat wil zeggen dat alleen dan een toelichting volgt wanneer dat voor een goed begrip van het oordeel (kwaliteitskenmerk) of de waardering (indicator) nodig lijkt. In de andere gevallen wordt er van uitgegaan dat het oordeel of de waardering voor zich spreekt.

4.1 Het onderwijsleerproces

Nagegaan is hoe het leerstofaanbod, de leertijd, het pedagogisch klimaat, het didactisch handelen en de leerlingenzorg zich verhouden tot de voor dit onderdeel omschreven kwaliteitskenmerken. Het resultaat is weergegeven in tabel 4.1.

Tabel 4.1 Schoolprofiel Onderwijsleerproces		Kwaliteitskenmerken		Waarderingen			
				OZ	ZS	SZ	OS
1	Leerstofaanbod						
	a	Dekkend voor de kerndoelen				●	
	b	Doorgaande lijn, afstemming		●			
2	Leertijd					●	
3	Pedagogisch klimaat						
	a	Ondersteuning				●	
	b	Uitdaging				●	
4	Didactisch handelen						
	a	Structuur				●	
	b	Activiteit leerlingen				●	
	c	Strategieën		●			
	d	Afstemming		●			
	e	Klassenorganisatie				●	
5	Leerlingenzorg				●		

Het onderwijsleerproces heeft zich ten opzichte van de bevindingen van 2000 in positieve zin ontwikkeld. Voorbeelden daarvan zijn het leerstofaanbod, het didactisch handelen en de leerlingenzorg.

Het onderwijsleerproces toont sterke en enkele minder sterke punten. De inspectie heeft de aspecten/kenmerken kerndoelen leerstofaanbod, leertijd, pedagogisch klimaat en enkele didactische onderdelen positief beoordeeld. Verbeteringen zijn nodig op enkele aspecten van het leerstofaanbod en het didactisch handelen. Een nuancering van de waarderingen in de bijlage treft u aan in de volgende toelichting per kwaliteitskenmerk.

Het leerstofaanbod

Het leerstofaanbod voor Nederlandse taal en rekenen/wiskunde is voldoende dekkend voor de kerndoelen. Ook de oude rekenmethode die dit jaar nog in gebruik is in de groepen 7 en 8 voldoet aan de kerndoelen, maar geeft nauwelijks didactische ondersteuning en begeleiding voor onderwijs op maat. In het schooljaar 2002-2003 zal de nieuwe rekenmethode ook in de groepen 7 en 8 worden gebruikt.

Het beleidsvoornemen om de sociaal-emotionele ontwikkeling te structureren is vertraagd en wordt het nieuwe schooljaar opgepakt. De school streeft ernaar een ondersteunend aanbod te gaan gebruiken om de sociaal-emotionele ontwikkeling op een structurele wijze te stimuleren.

Het leerstofaanbod komt voldoende tegemoet aan de verschillen tussen leerlingen in onderwijsbehoeften en mogelijkheden. Een bezinning op een structureel aanbod voor leerlingen met een andere taalachtergrond is echter gewenst. De school geeft weliswaar aan dat deze leerlingen geen aantoonbare achterstand hebben, maar de

inspectie heeft enkele kleuters aangetroffen voor wie een gerichte remediërende NT2- aanpak in een behoefte kan voorzien.

Door de keuze van het huidige leerstofaanbod houdt de school op een indirecte wijze rekening met het intercultureel onderwijs. Afspraken over een structureel aanbod van activiteiten en projecten en het voorkomen en bestrijden van discriminatie zijn echter niet gemaakt.

Verdere ontwikkeling van de doorgaande lijn in de kleutergroepen is noodzakelijk. Een belangrijke voorwaarde voor aansluiting op het meer methodische aanbod van groep 3 is reeds gerealiseerd door de invoering van eigentijdse en onderwijskundig goed aansluitende voorlopers voor het voorbereidend aanbod voor de taalontwikkeling en de wiskundige oriëntatie. Aan afspraken over een verantwoorde opbouw van concrete, inhoudelijke leerlijnen is men nog niet toegekomen. De activiteiten worden in het schooljaar 2002-2003 weer opgepakt.

Het aanbod van de informatie- en communicatietechnologie is niet beoordeeld maar op schoolniveau zeker nog niet duidelijk. De nieuwe taalmethode biedt in tegenstelling tot de oude methode bijvoorbeeld geen software. Het team beraadt zich nog over alternatieven. In het nieuwe schooljaar zal een plan worden uitgewerkt.

De inspectie beoordeelt het aanbod voor de overige leergebieden en met name de relatie tot de kerndoelen niet expliciet. Zij wijst wel op mogelijke risico's. Het aanbod voor aardrijkskunde voldoet niet aan de kerndoelen. De school is daarvan op de hoogte en volgens plan wordt een nieuwe methode in het nieuwe schooljaar ingevoerd.

De methode voor natuuronderwijs heeft onvoldoende aanbod voor het onderdeel "bouw van de mens". De school heeft geen structureel aanbod voor gezond gedrag. De methode voor natuuronderwijs biedt voor dat leergebied alleen een aanbod voor de lichaamsverzorging, omgeving en milieu. De overige aspecten krijgen geen of onvoldoende aandacht.

De school heeft geen aanbod voor het onderdeel samenleving, waaronder geestelijke stromingen van het domein Oriëntatie op mens en wereld.

Ten slotte heeft de inspectie vastgesteld dat er geen structureel aanbod is voor de leergebieden tekenen, handvaardigheid, muziek en spel/bevordering taalgebruik (drama) en beweging (dans). Het projectmatige aanbod voor kunstzinnige vorming Eemland komt maar ten dele tegemoet aan de kerndoelen van de genoemde leergebieden.

De inspectie adviseert afspraken te maken over de invulling van de genoemde omissies en het aanbod te verantwoorden in het schoolplan.

De leertijd

De inspectie heeft de leertijd positief beoordeeld. De school heeft voldoende tijd gepland en de tijd is voldoende afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. De school besteedt gemiddeld 50% van de onderwijstijd per week aan de basisvaardigheden Nederlandse taal en rekenen/wiskunde. Bovendien blijkt uit de lesobservaties dat de geplande onderwijstijd daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Toch is de inspectie van oordeel dat nog eens goed gekeken wordt naar enkele roosteractiviteiten die het schoolritme kunnen verstoren. Gedacht moet worden aan de vrijdagrooster van groep 4: 's morgens zwemmen, 's middags vrij en het lezen van bibliotheekboeken onder schooltijd.

Extra tijd voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften voor Nederlandse taal en/of rekenen/wiskunde wordt uitsluitend binnen de reguliere schooltijd gevonden. Overwogen kan worden om de onderwijstijd voor zorgleerlingen uit te breiden door meer dan nu al gebeurd - gerichte thuisopdrachten te geven als onderdeel van de handelingsplanning.

Het pedagogisch klimaat

Beide deelkenmerken van het pedagogisch klimaat zijn positief gewaardeerd.

Het team realiseert een veilig en structurerend klimaat. De leraren gaan respectvol met de leerlingen om en bieden voldoende structuur. De gedragsregels op school- en groepsniveau zijn echter niet duidelijk omschreven.

Er zijn geen duidelijke afspraken over de ontwikkeling van de zelfstandigheid en de eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen. Ook in de praktijk zijn deze elementen onvoldoende zichtbaar. De ontwikkeling van het klassenmanagement en het zelfstandig werken van de leerlingen is een verbeteractiviteit waaraan men nog niet is toegekomen. Het ligt in de bedoeling in het nieuwe schooljaar een teamgerichte cursus te gaan volgen.

Het didactisch handelen

Het didactisch handelen is vergeleken met de bevindingen van 2000 aanzienlijk verbeterd. De zes geobserveerde lessen vertoonden over het algemeen een duidelijke opbouw en structuur. De klassenorganisatie is doelmatig; er ging weinig tijd verloren aan organisatorische maatregelen. Vijf van de vijftien onderdelen van het didactisch handelen bleven in meer dan 25% van de lesobservaties onderbelicht.

Verbeterpunten op basis van de observaties zijn dan ook: het gebruik van ICT, samenwerking van leerlingen, expliciete aandacht voor strategieën voor denken en leren en stimulering van het adaptieve karakter van het onderwijs. De gepresenteerde lessen hadden nog teveel het model van het klassikaal onderwijs, waarbij de inbreng van de leerlingen betrekkelijk gering is. De instructie en verwerking waren in vrijwel alle lessituaties gericht op alle leerlingen, terwijl de niveaueverschillen tussen leerlingen juist vragen om een meer gedifferentieerde aanpak. De inspectie gaat ervan uit dat de cursus klassenmanagement/ zelfstandig werken- die het team het volgend schooljaar zal gaan volgen- aan de genoemde principes alle aandacht zal schenken. Een voordeel is dat de nieuwe methodes deze didactische principes eveneens centraal stellen. Het verdient aanbeveling om deze aspecten- in het kader van de interne kwaliteitszorg- regelmatig op de teamagenda te plaatsen en die aspecten ook te betrekken bij de klassenconsultatie door de schoolleiding.

De leerlingenzorg

De leerlingenzorg heeft de inspectie meer zwak dan sterk gewaardeerd.

De afgelopen jaren is de aansturing van de leerlingenzorg in diverse handen geweest. Met ingang van dit schooljaar is er sprake van een meer stabiele situatie en een duidelijker aansturing door de intern begeleider, tevens remedial teacher. De leerlingenzorg is echter nog volop in ontwikkeling.

Actiepunten voor de intern begeleider het komend schooljaar zijn de signalering van de sociaal-emotionele ontwikkeling, een protocol voor de behandeling van dyslexie en digitalisering van het leerlingvolgsysteem.

Ten opzichte van het regulier schooltoezicht van 2000 is het systeem van de leerlingenzorg in positieve zin veranderd. Dit schooljaar is voortvarend gewerkt aan

een verbetering van de structuur. De school beschikt nu over een voldoende dekkend en landelijk genormeerd signaleringssysteem voor de basisvaardigheden Nederlandse taal en rekenen/wiskunde. Bovendien is archivering van de toetsgegevens goed op orde. De remediëring van de leerproblemen (RT) is in goede handen van twee remedial teachers. De hulp aan zorgleerlingen speelt zich vooral buiten de groep af. De relatie tussen de RT en de uitvoering van de specifieke hulp in de groep is de inspectie niet geheel duidelijk geworden. Het is dan ook noodzakelijk procedure-afspraken te maken over de organisatie en de wijze van uitvoering van de specifieke hulp op groepsniveau.

Aan een regelmatige analyse van de vorderingen en de ontwikkeling van de leerlingen is men nog niet toegekomen. Een probleem is dat het vaststellen van hulpvragen niet meer zoals enkele jaren geleden behoort tot de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het team. De intern begeleider overlegt nu over de toetsresultaten met elke individuele leraar en maakt op grond daarvan afspraken over de gewenste maatregelen. De directeur geeft aan dat de betrokkenheid van het team moet worden vergroot en dat die zal leiden tot een aanpassing van de huidige werkwijze. Ook de inspectie is van mening dat regelmatige leerlingbesprekingen op team- en/of bouwniveau noodzakelijk zijn.

De handelingsplanning, met name van de RT, is goed verzorgd. Ook aan de evaluatie van de plannen wordt goed aandacht besteed. Wel valt het op dat er voor het handelen op groepsniveau door de groepsleraar feitelijk niet met een handelingsplan maar met actiebladen wordt gewerkt. Deze actiebladen hebben de status van een- overigens zinvolle- inventarisatie van zorgleerlingen op het niveau van de groep en een korte aanduiding van de problematiek van een individuele leerling of een groep leerlingen. Deze actiebladen hebben echter een beperkte waarde voor het uitvoeringsproces waarvoor primair de groepsleraar verantwoordelijk is. De actiebladen geven namelijk geen inzicht in beginsituatie, diagnose, plan van aanpak, looptijd en evaluatie van de begeleiding van de zorgleerlingen.

De handelingsplanning kan verder worden verbeterd door -indien nodig- voor de jonge leerlingen bij toelating een handelingsplanning op te stellen en niet te wachten tot het eerstvolgende toetsmoment. Daarvoor is een zorgvuldige intakeprocedure noodzakelijk. Ook het overleg over de handelingsplannen met de ouders kan verbeteren. De belofte in de schoolgids wordt onvoldoende waargemaakt. De school heeft nog geen duidelijke criteria en procedures ontwikkeld voor de begeleiding van leerlingen met een vertraagde (waaronder de kleuterverlengers) dan wel voor leerlingen met een versnelde ontwikkeling.

Ten slotte vraagt de inspectie aandacht voor het onderwijskundig rapport bij wisseling van basisschool. De Prangelaar hanteert alleen een model voor de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL) bij verwijzing naar vormen van speciaal onderwijs. De ouders hebben conform de Wet op het primair onderwijs tevens recht op een afschrift van het onderwijskundig rapport van hun kind bij wisseling van school. De school stelt de ouders nu alleen in de gelegenheid het rapport op school in te zien.

4.2 De opbrengsten

De inspectie is nagegaan in hoeverre de leerresultaten van de leerlingen ten minste het niveau hebben dat van hen mag worden verwacht. Bij dit kwaliteitskenmerk is het oordeel uitgedrukt in één van de volgende kwalificaties:

- *de opbrengsten zijn niet vast te stellen* (NV): de resultaten van de leerlingen bieden onvoldoende zicht op de daadwerkelijke opbrengsten van de school (over meer leerjaren) of de resultaten kunnen niet vergeleken worden met de opbrengsten van scholen met eenzelfde leerlingenpopulatie;
- *onder het verwachte niveau* (ON): de opbrengsten van de school blijven gedurende de laatste drie jaren duidelijk achter bij de opbrengsten van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie;
- *op het verwachte niveau* (VN): de opbrengsten van de school komen gedurende de laatste drie jaren overeen met de opbrengsten van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie;
- *boven het verwachte niveau* (BN): de opbrengsten van de school zijn gedurende de laatste drie jaren duidelijk hoger dan de opbrengsten van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie.

Het resultaat is weergegeven in tabel 4.2

Tabel 4.2	Opbrengsten	Kwaliteitskenmerk			
		Waardering			
		NV	ON	VN	BN
6	Opbrengsten			●	

De resultaten van de leerlingen liggen over het algemeen op het verwachte niveau. Deze conclusie is gebaseerd op de Cito-Eindtoets aan het eind van groep 8 en op de methode-onafhankelijke toetsen voor technisch lezen in groep 3 of 4, voor rekenen/wiskunde in groep 4 en 6 en voor begrijpend lezen in groep 6.

De resultaten op de Cito-Eindtoets laten vanaf 1999 een stijgende lijn zien. De directeur geeft aan dat de leerlingen moesten wennen aan deze toets. Lagen de gemiddelde scores van de leerlingen in 1999, 2000 en 2001 nog ver onder het landelijk gemiddelde van een vergelijkbare groep van scholen, in 2002 ligt de gemiddelde score van groep 8 bijna op het landelijk gemiddelde. De scores van de leerlingen bij het rekenonderdeel meten, tijd en geld blijven wat achter bij de overige onderdelen. De inspectie is van oordeel dat de prestaties aan het einde van de schoolperiode van de laatste drie schooljaren op het verwachte niveau liggen. Gelet op het lage niveau voor technisch lezen en spelling van de huidige groep 7 zullen de resultaten in 2003 wellicht een stuk lager liggen.

De prestaties gedurende de schoolperiode in de groepen 3, 4 en 6 liggen voor technisch lezen, begrijpend lezen en rekenen/wiskunde eveneens op het verwachte niveau. Wel valt op dat met name de groepen 3 en 4 op de Cito-toetsen van het vorig schooljaar en dit schooljaar betrekkelijk lage scores behalen voor technisch lezen en spelling. In groep 5 en 6 is weer sprake van een vrij normaal beeld, maar de huidige groep 7 heeft relatief veel leerlingen met een vrij forse leerachterstand. De inspectie heeft hiervoor geen afdoende verklaring. De school heeft reeds maatregelen getroffen om naast het bestaande niveaulezen ook klassikaal meer

met kinderen te lezen. Ook maakt de school gebruik van het tutorlezen, waarbij oudere leerlingen worden ingezet voor begeleiding van het technisch lezen van jongere leerlingen. Een nadere analyse van de resultaten op schoolniveau is noodzakelijk om eventuele andere en meer structurele beleidsmaatregelen te nemen op het terrein van het leerstofaanbod of het didactisch handelen. In ieder geval is het noodzakelijk na te gaan of de toetsprocedure goed wordt gevolgd en of de toetsen op de juiste tijd worden afgenomen (zie leerlingenzorg).

Het percentage leerlingen dat de school vanaf groep 3 met vertraging doorloopt ligt rond de 3,5%. Het landelijk percentage is 2,4%.

Het percentage leerlingen met kleuterverlenging na groep 2 ligt het vorig jaar en dit schooljaar rond de 2%. Hier is echter nog geen vergelijking mogelijk met landelijke referentiegegevens.

De inspectie plaats een kanttekening bij het plaatsingsbeleid. De school houdt met name voor leerlingen die na 1 oktober zijn geboren een zogenaamde 0-groep in stand. Deze leerlingen stromen aan het eind van het schooljaar vervolgens door naar groep 1. Dit beleid betekent dat veel kinderen langer dan 2 1/2 jaar en in de meeste gevallen drie jaar in de groepen 1 en 2 verblijven. Dat brengt met zich mee dat leerlingen negen jaar over de basisschool kunnen doen. Dit beleid is naar het oordeel van de inspectie niet in het belang van het kind dat recht heeft op een ononderbroken ontwikkeling. Niet een organisatieprincipe maar de ontwikkeling van de leerling zal het uitgangspunt dienen te zijn voor het plaatsingsbeleid. De school geeft aan over het algemeen goede ervaringen te hebben met de kinderen die zijn blijven zitten.

4.3 De schoolcondities

Nagegaan is hoe een aantal schoolcondities zich verhoudt tot de voor dit onderdeel omschreven kwaliteitskenmerken. Het resultaat is weergegeven in tabel 4.3.

Tabel 4.3 Schoolcondities		Kwaliteitskenmerken			
		Waarderingen			
		OZ	ZS	SZ	OS
7	Kwaliteitszorg		●		
8	Professionalisering			●	
9	Interne communicatie		●		
10	Externe contacten			●	
11	Contacten met ouders		●		
12	Inzet van middelen				
	a Personele middelen			●	
	b Materiële middelen			●	

De helft van de kwaliteitskenmerken heeft de inspectie positief gewaardeerd. De professionalisering, de externe contacten en de inzet van de middelen zijn meer sterk dan zwak. De kwaliteitszorg, de interne communicatie en de contacten met ouders zijn meer zwak dan sterk beoordeeld.

Een toelichting op hoofdlijnen per kwaliteitskenmerk:

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg is nog weinig ontwikkeld. Ook het schoolplan geeft weinig informatie over het kwaliteitsbeleid. Procedures en instrumenten om in een cyclisch proces regelmatig de kwaliteit van ten minste de opbrengsten, het leerstofaanbod, de afstemming en de leerlingenzorg na te gaan heeft de Prangelaar nog niet ontwikkeld (7.1). De school beschikt ook nog niet over een instrument voor zelfevaluatie dat is afgestemd op de kwaliteitskenmerken van de inspectie (7.2). Wel is ter voorbereiding van het schoolplan 1999-2003 een algemene schoolverkenning gehouden (ASV) die een aantal aandachtspunten heeft opgeleverd, waarop de beleidsvoornemens tot 2003 zijn gebaseerd. Echter, maatregelen voor behoud van de sterke punten zijn niet genoemd (7.3). Van de verbeteracties zijn het tijdpad, de globale activiteit en de betrokkenen aangegeven. Een concretisering van de doelstelling, de wijze van uitvoering, de wijze van monitoring en evaluatie ontbreken (7.5).

Professionalisering

De inspectie heeft de deskundigheidsbevordering van de teamleden positief gewaardeerd.

Alle leraren oordelen positief over het schoolklimaat. Alleen de onderlinge samenwerking, de wederzijdse ondersteuning en feedback moeten volgens de teamleden verbeteren. Minder dan 75% van de leraren ervaren de mogelijkheden als voldoende. De teamleden leven nog teveel op het "schiereiland" van de eigen groep of bouw. De ondersteuning van de directeur wordt als zeer positief ervaren. Het gebruik van ICT in het onderwijs staat momenteel wat stil. De directie geeft aan dat de eerder gebruikte software niet goed past bij de nieuwe methodes. Bovendien is er nog niet sprake van voldoende deskundigheid. Aan de scholing voor ICT en een planmatige opzet van het gebruik wordt in het schooljaar 2002-2003 aandacht besteed. De geïnterviewde leerlingen geven aan graag ook buiten de "vertikale handvaardigheidsuren" gebruik te willen maken van de computer als ondersteuning van de activiteiten van Nederlandse taal en rekenen/wiskunde.

Inzet van middelen

De inzet van personele en materiële middelen is doelmatig. De directie geeft aan dat de kwaliteit van de computersoftware en de schoonmaak en hygiëne van het gebouw en de lokalen kan verbeteren.

Als gevolg van ruimtegebrek maakt de school voor groep 5 gebruik van (een deel van) de gemeenschapsruimte. Door inrichting van de "Hut" heeft men van de nood een deugd gemaakt.

Interne communicatie

De inspectie is van oordeel dat de interne communicatie moet verbeteren. De school heeft voldoende overlegmomenten gepland. Uit de notulen blijkt dat structureel overleg over de inhoud en de organisatie van het onderwijs nog geen usance is. Wel is er veel aandacht besteed aan de invoering van de nieuwe methodieken. Uit verslagen van duopartners blijkt dat er incidenteel aandacht is voor de leerresultaten. Dit is echter nog geen teamactiviteit.

Externe contacten

De school onderhoudt voldoende functionele externe contacten.

Tot op heden zijn er geen op het onderwijs afgestemde contacten met voorschoolse voorzieningen gelegd. De gemeente heeft dit schooljaar initiatief genomen om meer onderlinge afstemming en uniformiteit te bewerkstelligen. De contacten met het voortgezet onderwijs zijn uitstekend. De jaarlijkse scholenmarkt is een succes. De contacten met het samenwerkingsverband zijn volgens de directeur ondoorzichtig en blijven behoudens enkele gunstige uitzonderingen (overleg intern begeleiders en begeleiding van groep 3) steken op verdeeldheid over financiële kwesties. Mede om die reden maakt men minder gebruik van de beschikbare expertise.

Contacten met ouders

De contacten met ouders zijn goed. Toch heeft de inspectie dit kwaliteitskenmerk minder positief beoordeeld. De verklaring ligt in de samenstelling en de inhoud van de schoolgids die niet geheel aan de wettelijke eisen voldoet en de ouders onvoldoende informeert. Na het inspectiebezoek van 2000 heeft de inspectie de school een lijst toegestuurd met noodzakelijke aanvullingen op basis van de wet. Een deel van de schoolgids is een algemene gids voor de drie samenwerkende scholen. De Prangelaar stelt de schoolgids niet jaarlijks conform de Wet op het primair onderwijs aan de ouders beschikbaar. Dat gebeurt alleen voor het informatieve gedeelte. Een gevolg hiervan is dat de informatie over het algemene deel dat het onderwijs beschrijft snel verouderd is. De schoolgids bevat geen gegevens over de behaalde resultaten, geen beleidsvoornemens en geen helder overzicht van de bestede onderwijstijd. De studiedagen zijn bijvoorbeeld niet vermeld en de ouders krijgen onvoldoende inzicht in de feitelijke onderwijstijd op jaarbasis. Ten slotte blijkt dat zowel schoolgids als schoolplan formeel niet zijn vastgesteld door het bevoegd gezag.

Het voorgaande betekent echter niet dat de contacten met de ouders niet positief zijn. Veel ouders zijn betrokken bij diverse activiteiten. De werkgroep van ouders is een goed voorbeeld van actieve betrokkenheid.

De geïnterviewde ouders geven aan dat zij graag eerder op de hoogte worden gesteld van studiedagen en groepsindeling. Ook is er behoefte aan meer overleg over een eventueel zorgtraject van een kind.

5 CONCLUSIES

In de inleiding van dit rapport staat dat het integraal toezicht is gericht op het beantwoorden van drie vragen. Hieronder krijgen deze drie vragen, in de vorm van conclusies, een antwoord.

1. Is het onderwijsleerproces op deze school van voldoende kwaliteit?

Het onderwijsleerproces is van voldoende kwaliteit.

Het leerstofaanbod in relatie tot de kerndoelen, de leertijd, het pedagogisch klimaat en drie aspecten van het didactisch handelen zijn meer sterk dan zwak beoordeeld. De doorgaande lijn van het leerstofaanbod, het didactisch handelen gericht op strategieën voor denken en leren en de afstemming op de niveaoverschillen tussen leerlingen en de leerlingenzorg zijn meer zwak dan sterk gewaardeerd. In de huidige beleidsvoornemens is versterking van de doorgaande lijn opgenomen.

2. Realiseert deze school opbrengsten van voldoende niveau?

De opbrengsten zijn van voldoende niveau.

De resultaten van de school zijn betrekkelijk kwetsbaar. De resultaten van de groepen 3, 4 en 7, met name voor technisch lezen en spelling vallen tegen. Op termijn kunnen daardoor ook de resultaten op de Cito-Eindtoets negatief worden beïnvloed.

Analyse en evaluatie van de opbrengsten is geen verbeteronderwerp in de beleidsperiode 1999-2003.

3. Zijn de condities op deze school voldoende gunstig voor zowel de kwaliteit van het onderwijsleerproces als voor het bereiken van opbrengsten van voldoende niveau?

De schoolcondities dragen voor een deel in voldoende mate bij aan zowel de kwaliteit als de opbrengsten van het onderwijs op De Prangelaar. Voor een ander deel zijn deze voor verbetering vatbaar.

Meer sterk dan zwak gewaardeerd zijn de professionalisering, de externe contacten en de inzet van middelen. De kwaliteitszorg, de interne communicatie en de contacten met ouders zijn meer zwak dan sterk beoordeeld. Deze laatste kwaliteitskenmerken vormen geen onderdeel van de beleidsvoornemens.

Zowel de resultaten van het integraal schooltoezicht (hoofdstuk 4) als de hiervoor geformuleerde conclusies staan niet los van de context van de school (hoofdstuk 3). Dat verband laat zich uitdrukken in de volgende beschouwing van meer algemene aard.

De Prangelaar is een klassikaal werkende school met een hardwerkend team dat de laatste jaren veel heeft geïnvesteerd in een verbetering van het leerstofaanbod door een systematische invoering van nieuwe methodes. Door deze veel tijd vergende activiteiten en door ziekte van teamleden zijn de andere in het schoolplan opgenomen beleidsvoornemens enigszins vertraagd. Een teamgerichte cursus ging door ziekte van de schoolbegeleider niet door. Ten opzichte van de bevindingen van het regulier schooltoezicht in 2000 is er ondanks deze belemmerende factoren veel ten goede veranderd. Naast verbeteringen van het leerstofaanbod en de toetsing van de vorderingen en de ontwikkeling van de leerlingen vallen met name verbeteringen op in het didactisch handelen van leraren en van de leerlingenzorg.

Ook nu vraagt de inspectie aandacht voor enkele noodzakelijke verbeteracties. Deels zijn deze al gepland zoals de concretisering van de doorgaande lijn van de onderbouw naar groep 3 en de leerlingenzorg. Daarnaast zal er systematischer en planmatiger dan tot op heden aandacht moeten zijn voor de onderwijsinhoud en met name voor het onderwijsleerproces in de groep. De schiereilanden zullen moeten worden verlaten om de ervaringen gezamenlijk te kunnen delen. Directie en team zullen doelgerichter moeten toewerken naar een eenduidige, resultaatgerichte organisatie met leraren die een gezamenlijke verantwoordelijkheid willen uitdragen. Motor daarvoor is een op inhoud gerichte overlegstructuur en concretisering van een intern kwaliteitszorgbeleid, waarbij analyse, collegiale consultatie en evaluatie de sleutelbegrippen zijn.

Als de school in staat is beleid te formuleren op de genoemde punten dan ziet de inspectie de toekomst van De Prangelaar met vertrouwen tegemoet.

6 AFSPRAKEN

In aansluiting bij de voorafgaande reeks van waarderingen alsmede de daarop gebaseerde conclusies heeft de inspectie met de school de volgende afspraken gemaakt.

- De school wordt opgenomen in de reguliere planning van de inspectie. Dat betekent dat er naast het jaarlijkse onderzoek over drie jaar een periodiek kwaliteitsonderzoek zal plaats hebben. In beide gevallen zal het toezicht ieder geval betrekking hebben op de opbrengsten en de leerlingenzorg.

Naar aanleiding van het rapport van de inspectie heeft de school de volgende voornemens geformuleerd:

De inspectie is bereid uw voornemens naar aanleiding van dit rapport op deze plaats in het rapport op te nemen.

Naar aanleiding van het IST-rapport zullen de teamleden van de Prangelaar aan de volgende nascholingsactiviteiten deelnemen.

- Doorlopende lijn van groep 1 t/m 4
- Protocol dyslexie voor groep 1 en 2
- Informatie kindvolgsysteem
- Overgang in de onderbouw
- Invoering nieuwe aardrijkskundemethode
- Invoering nieuwe schrijfmethode

Verdere voornemens zijn:

- De school is gestart met weektaken voor rekenen, zodat de leerlingen naast de basisstof, ook remediërende- of verrijkingsstof krijgen. Dit bevordert het zelfstandig werken en sluit aan bij de individuele mogelijkheden van het kind. Voor taal wordt hiervoor het Taalmaatje gebruikt en voor geschiedenis en biologie werkbladen.
- Voor het gebruik van ICT worden nieuwe computers aangeschaft. Probleem blijft echter, dat er bij de nieuwe methoden geen software is. Op dit moment zijn wij bij OWG en OBD opnieuw aan het informeren naar software.
- Aan de punten van kritiek op de schoolgids wordt dit jaar gewerkt. Iedere ouder krijgt nu naast het informatieboekje ook de schoolgids, waarin overzichten van gebruikte methoden, resultaten, beleidsvoornemens enz. staan.
- Naar aanleiding van de sociaal-emotionele ontwikkeling in de onderbouw willen de leerkrachten kijken welke methode genoemd in het vragenformulier het best past bij de school.
- Structureel wekelijks overleg in de onderbouw.

De inspectie heeft kennisgenomen van de plannen van de school voor verdere ontwikkeling. Het resultaat van de activiteiten die de school ontplooit om het onderwijs verder te verbeteren, ziet de inspectie met belangstelling tegemoet. Uiteraard zullen veranderingen en activiteiten als gevolg van de bevindingen en conclusies uit dit rapport onderwerp van gesprek zijn tijdens een volgend schoolbezoek of een contact met het bevoegd gezag en de directie.

BIJLAGE

OVERZICHT WAARDERINGEN VAN DE INDICATOREN

Bij elk kwaliteitskenmerk (hoofdstukken 2 en 4) zijn indicatoren geformuleerd. Deze bijlage geeft een overzicht van die indicatoren, met de waarderingen die de inspectie daaraan heeft toegekend. In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren op deze school van toepassing zijn:

- 1 niet of nauwelijks van toepassing;
- 2 in onvoldoende mate van toepassing;
- 3 in voldoende mate van toepassing;
- 4 in hoge mate van toepassing.

Voor het waarden van de indicatoren bij het kwaliteitskenmerk ter zake de opbrengsten gebruikt de inspectie andere kwalificaties (zie de inleiding bij tabel 6).

Om van een waardering van de indicatoren te komen tot een oordeel over het kwaliteitskenmerk, is bij ieder kwaliteitskenmerk een norm geformuleerd. Deze norm geeft aan welke indicatoren ten minste in voldoende mate van toepassing moeten zijn voor het oordeel **meer sterk dan zwak** (SZ). De normen staan in de tabellen.

Aan de tabellen is een kolom referentiegetallen (R) toegevoegd. De getallen in deze kolom geven aan hoeveel procent van de basisscholen een waardering 3 of 4 kregen voor de betreffende indicator¹. De percentages zijn gebaseerd op de uitkomsten van de groep scholen die in 2000 is bezocht. Met deze referentiegetallen is het mogelijk de eigen resultaten te vergelijken met het landelijke beeld.

1 Zo betekent het getal 67 dat de desbetreffende indicator op 67 procent van de scholen ten minste in voldoende mate is aangetroffen.

Het onderwijsleerproces

1	Leerstofaanbod	1	2	3	4	R
A Dekkend voor de kerndoelen						
1	Het leerstofaanbod voor Nederlandse taal is dekkend voor de kerndoelen.			●		76
2	Het leerstofaanbod voor rekenen en wiskunde is dekkend voor de kerndoelen.			●		90
3	Het leerstofaanbod voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde wordt aangeboden tot en met het niveau van groep 8.			●		92
4	Het leerstofaanbod voor oriëntatie op mens en wereld is dekkend voor de kerndoelen.	geen waardering				
5	Het leerstofaanbod voor Engelse taal, (Friese taal), lichamelijke opvoeding en kunstzinnige oriëntatie is dekkend voor de kerndoelen.	geen waardering				
6	Het (leerstof)aanbod voorziet in de ondersteuning en stimulering van de sociaal-emotionele ontwikkeling.	geen waardering				
7	Het leerstofaanbod voorziet erin dat leerlingen gebruik leren maken van de mogelijkheden van de informatie- en communicatietechnologie (ICT).	geen waardering				
norm SZ: Indicatoren 1, 2 en 3 ten minste een 3						
B Doorgaande lijn, afstemming						
8	Het leerstofaanbod vertoont een doorgaande lijn.		●			47
9	Het leerstofaanbod voor Nederlandse taal is afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingenpopulatie.			●		80
10	Het (leerstof)aanbod komt tegemoet aan verschillen tussen leerlingen.			●		76
11	De school verzorgt een leerstofaanbod dat het 'intercultureel leren' bevordert (intercultureel onderwijs).		●			41
norm SZ: Indicatoren 8, 9 en 10 ten minste een 3						

2	Leertijd	1	2	3	4	R
1	De school heeft voldoende onderwijstijd gepland.			●		99
2	Onnodig verlies van onderwijstijd wordt tegengegaan.			●		92
3	De school zorgt ervoor dat de geplande onderwijstijd is afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingenpopulatie.			●		87
4	De leraren realiseren de geplande onderwijstijd.			●		95
5	De leraren variëren de hoeveelheid leertijd voor leerlingen, afhankelijk van hun onderwijsbehoeften.		●			71
norm SZ: indicatoren 1 en 4 ten minste een 3						

3	Pedagogisch klimaat	1	2	3	4	R
A Ondersteuning						
1	De leraren zorgen voor een veilige en functionele leeromgeving.			●		98
2	De leraren tonen in gedrag en taalgebruik respect voor de leerlingen.				●	99
3	De leraren bevorderen het onderling respect bij de leerlingen.				●	99
4	De leraren ondersteunen het zelfvertrouwen van leerlingen.			●		98
5	Er zijn op schoolniveau duidelijke omgangsregels afgesproken.		●			91
6	De leraren zorgen in de groepen voor structuur.			●		97
norm SZ: indicatoren 1, 2, 3, 4 en 6 ten minste een 3						
B Uitdaging						
7	De leraren zorgen voor een uitdagende leeromgeving.			●		64
8	De school stimuleert bij leerlingen de ontwikkeling van zelfstandigheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid.		●			46
norm SZ: indicator 7 ten minste een 3						

4	Didactisch handelen	1	2	3	4	R
A	Structuur					
1	De lessen vertonen een duidelijke opbouw.			●		87
2	De leraren geven een duidelijke uitleg van de leerstof en de opdrachten.			●		98
3	De leraren gaan regelmatig na of leerlingen de leerstof en de opdrachten begrijpen.			●		94
norm SZ: indicatoren 2 en 3 ten minste een 3						
B	Activiteit leerlingen					
4	De leraren stimuleren de leerlingen actief mee te doen.			●		92
5	De leraren hanteren binnen de les werkvormen die leerlingen activeren.			●		72
6	De leraren stimuleren leerlingen zelfstandig gebruik te maken van ICT.		●			39
7	De leraren bevorderen dat leerlingen op een doelmatige wijze leren samenwerken en leren elkaar te ondersteunen.		●			42
8	De leerlingen tonen een grote mate van betrokkenheid.			●		94
norm SZ: indicatoren 4, 5 en 8 ten minste een 3						
C	Strategieën					
9	De leraren maken gebruik van concrete en voor leerlingen herkenbare situaties en ervaringen en geven toepassingsgerichte opdrachten.			●		94
10	De leraren geven expliciet onderwijs in strategieën voor denken en leren.		●			50
11	De leraren stimuleren leerlingen controleactiviteiten uit te voeren.			●		41
norm SZ: indicatoren 9 en 10 ten minste een 3						
D	Afstemming					
12	Het didactisch handelen van leraren is afgestemd op de behoeften en mogelijkheden van de groep leerlingen als geheel.			●		90
13	De leraren houden bij de instructie rekening met niveaoverschillen tussen leerlingen.		●			35
14	De leraren houden bij de verwerking rekening met niveaoverschillen tussen leerlingen.		●			59
15	De leraren houden in hun taalgebruik rekening met extra behoeften van leerlingen op taalgebied.			●		95
norm SZ: indicatoren 13 en 14 ten minste een 3						
E	Klassenorganisatie					
16	De organisatie van het onderwijsleerproces is doelmatig.			●		97
norm SZ: indicator 16 ten minste een 3						

5	Leerlingenzorg	1	2	3	4	R
1	De school stelt - indien nodig - voor leerlingen bij toelating een handelingsplanning op.		●			65
2	De school bepaalt systematisch de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.			●		72
3	De school analyseert systematisch de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.		●			77
4	De leraren stellen bij zorgleerlingen op systematische wijze de hulpvragen vast c.q. bij.		●			80
5	Voor leerlingen met gebleken extra onderwijsbehoeften zijn documenten voor handelingsplanning aanwezig.			●		73
6	De organisatie van het onderwijs maakt specifieke begeleiding van leerlingen mogelijk.			●		77
7	De leraren evalueren stelselmatig de uitvoering van handelingsplanning.			●		63
8	De school begeleidt ouders van leerlingen die daarvoor in aanmerking komen bij de aanmelding van hun kind bij de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL).			●		98
9	De school heeft procedures voor de begeleiding van leerlingen met een vertraagde of versnelde ontwikkeling.		●			44
10	De school begeleidt leerlingen in hun keuze voor scholen voor voortgezet onderwijs.			●		99
11	De school draagt in alle gevallen van plaatsing op een andere school de relevante gegevens over in de vorm van een onderwijskundig rapport.			●		91
12	De coördinator leerlingenzorg vervult een coördinerende en begeleidende rol op het terrein van de leerlingenzorg.			●		87
norm SZ: indicatoren 2, 4 en 5 ten minste een 3						

De opbrengsten

De bij deze indicatoren gebruikte kwalificaties hebben de volgende betekenis:

- 0 de opbrengsten zijn niet vast te stellen;
- 1 de opbrengsten liggen onder het verwachte niveau;
- 2 de opbrengsten liggen op het verwachte niveau;
- 3 de opbrengsten liggen boven het verwachte niveau.

6	Opbrengsten	0	1	2	3	R
1	De prestaties van leerlingen aan het einde van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		66
2	De prestaties van leerlingen gedurende de schoolperiode hebben ten minste het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		44
3	De school realiseert aantoonbare leergebiedoverstijgende opbrengsten.		geen waardering			
4	Het percentage leerlingen dat zonder vertraging de school doorloopt, ligt ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		●			84
norm VN: indicator 1 ten minste een 2						

De schoolcondities

7	Kwaliteitszorg	1	2	3	4	R
1	De school heeft in haar schoolplan (streef)doelen geformuleerd voor het onderwijsleerproces en de opbrengsten.		●			46
2	De school bepaalt systematisch en regelmatig de kwaliteit van haar onderwijs.	●				50
3	De school heeft op basis van een (integrale) kwaliteitsbepaling een verbetertraject voor de langere termijn gepland.		●			51
4	De school heeft op basis van recente kwaliteitsanalyse verbeteractiviteiten voor het lopende cursusjaar gepland.			●		80
5	De school heeft concrete maatregelen getroffen om haar sterke punten te behouden en verbeteringen te realiseren.		●			50
norm SZ: indicatoren 1 en 2 ten minste een 3						

8	Professionalisering	1	2	3	4	R
1	De teamleden handelen vanuit een gemeenschappelijke visie over ontwikkeling en onderwijs.			●		67
2	De teamleden ervaren een grote mate van collegialiteit.			●		82
3	Er zijn mogelijkheden voor leraren om samen te werken, elkaar te ondersteunen en feedback te geven.		●			72
4	De schoolleiding ondersteunt en stimuleert de teamleden bij hun werk.				●	80
5	De schoolleiding zorgt voor opvang en coaching van (beginnende) teamleden.			●		74
6	De schoolleiding bevordert de deskundigheid van de teamleden door (na)scholing.			●		82
7	De schoolleiding bevordert dat leraren over voldoende deskundigheid kunnen beschikken voor een functioneel gebruik van ICT bij hun onderwijs.		●			59
8	De school zorgt voor een functionele begeleiding van stagiairs en leraren-in-opleiding (LIO's).			●		95
norm SZ: indicatoren 4, 5 en 6 ten minste een 3						

9	Interne communicatie	1	2	3	4	R
1	Het beleidsmatig overleg tussen de school en het bevoegd gezag is gericht op optimalisering van de kwaliteit van het onderwijs.			●		74
2	Het overleg in het managementteam van de school is gericht op optimalisering van de kwaliteit van het onderwijs.		●			89
3	Het overleg binnen het team is gericht op optimalisering van de kwaliteit van het onderwijs.		●			86
norm SZ: indicator 3 ten minste een 3						

10	Externe contacten	1	2	3	4	R
1	De school onderhoudt functionele contacten met voorschoolse voorzieningen en scholen voor voortgezet onderwijs.			●		98
2	De school onderhoudt functionele contacten met de schoolbegeleidingsdienst.			●		95
3	De school participeert actief binnen het samenwerkingsverband en andere netwerken in de regio.			●		95
4	De school onderhoudt functionele contacten met opleidingen en nascholingsinstituten.			●		95
norm SZ: indicatoren 1 en 3 ten minste een 3						

11	Contacten met ouders	1	2	3	4	R
1	De school betreft de ouders bij schoolactiviteiten.				●	97
2	De school stelt zich op de hoogte van de opvattingen en verwachtingen van ouders over het onderwijs en houdt daar rekening mee.			●		80
3	De school informeert ouders op een functionele wijze (schoolgids) over de kenmerken van de school.		●			97
4	De school informeert ouders regelmatig over de actuele gang van zaken op school.			●		98
5	De leraren laten zich informeren over de opvattingen en bevindingen van ouders over de ontwikkeling van hun kind op school en thuis.			●		89
6	De leraren informeren ouders regelmatig over de voortgang in de ontwikkeling van hun kind.			●		96
7	De leraren stimuleren onderwijsondersteunend gedrag van ouders in de thuissituatie.			●		80
norm SZ: indicatoren 3, 4 en 6 ten minste een 3						

12	Inzet van middelen	1	2	3	4	R
A	Personele middelen					
1	De inzet van personele middelen voor directietaken is doelmatig.			●		96
2	De inzet van personele middelen voor het onderwijs in de groepen is doelmatig.			●		98
3	De inzet van personele middelen voor ondersteuning van het onderwijs is doelmatig.			●		95
norm SZ: indicatoren 1 en 2 ten minste een 3						
B	Materiële middelen					
4	De inzet van materiële middelen voor het onderwijsleerproces is doelmatig.			●		95
5	De inzet van materiële middelen voor het realiseren van goed ICT-onderwijs is doelmatig.			●		69
6	De school gebruikt ICT voor administratieve doeleinden.			●		93
norm SZ: indicator 4 ten minste een 3						

